

Nummer 3 2023

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Ökad ekonomisk
aktivitet i januari

Stigande räntor kyler av
bolånemarknaden

SCB

Innehåll

Månadsöversikt januari 2023.....	3
Läget i ekonomin	4
Ökad ekonomisk aktivitet i januari	4
Fördjupning	8
Stigande räntor kyler av bolånemarknaden	8
Internationell utblick	13
Tufft för detaljhandeln.....	13
Indikatorer för Sverige, EU och USA	14

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Publicering sker månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

[SCB:s konjunkturklocka finns här](#). Den ger en interaktiv presentation av konjunkturläget och riktningen i den svenska ekonomin.

Fler diagram med [konjunkturindikatorer finns här](#).

Månadsöversikt januari 2023

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	2,0	2,0	+	+
Näringsliv				
Näringslivets produktion	2,2	2,3	+	+
Industrins produktion	2,6	3,5	+	+
Industrins orderingång	-20,2	-10,5	-	-
Tjänsteproduktion	1,2	1,0	+	+
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	0,5	0,5	+	+
Detaljhandelns försäljning	-0,1	-7,5	●	-
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	1,1	22,2	+	+
Varuimport ³⁾	0,2	13,4	●	+
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	-1,3	9,3	-	+
Producentpriser	-5,2	11,8	-	+
Arbetsmarknad				
Sysselsättningsgrad ⁴⁾	0,1	1,1	●	+
Arbetslöshetstalet ⁵⁾	0,0	-0,7	●	+
Arbetade timmar ⁶⁾	0,2	9,0	●	+

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Sysselsättning som andel av befolkningen 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden.

5) Arbetslöshet som andel av arbetskraften 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden. Symboler anges med omvänt tecken.

6) Arbetade timmar 15–74 år (inklusive sysselsatta utomlands). Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på kalenderkorrigerade data.

Symbolerna betyder:

⊕ Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

● Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

⊖ Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Läget i ekonomin

Ökad ekonomisk aktivitet i januari

De ordinarie BNP-beräkningarna bekräftade bilden av ett svagt avslut på 2022 för den svenska ekonomin. I januari 2023 steg dock den ekonomiska aktiviteten då både produktionen och konsumtionen vände upp.

Fjärde kvartalet 2022 sjönk BNP med 0,5 procent jämfört med kvartalet innan. De ordinarie kvartalsberäkningarna stärkte därmed bilden av ett svagt avslut på 2022 som BNP-indikatorn som publicerades en månad tidigare redan indikerat.

-0,5 %

BNP minskade fjärde kvartalet 2022 jämfört med kvartalet innan

Flera delar av ekonomin utvecklades svagt. Det var framförallt lagerinvesteringarna som drog ner BNP, men även de fasta bruttoinvesteringarna och hushållens konsumtion tyngde BNP-utvecklingen. Nettoexporten motverkade däremot en del av

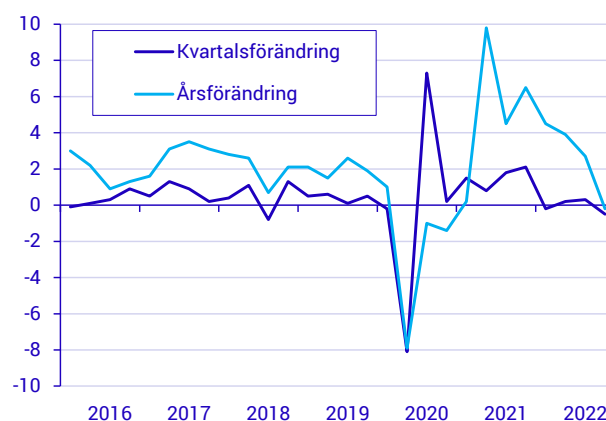
nedgången. Exporten ökade samtidigt som importen sjönk under kvartalet vilket sammantaget gav ett positivt bidrag till BNP-utvecklingen. Det var en stark tjänstehandel som lyfte exporten medan både varu- och tjänsteimporten minskade fjärde kvartalet.

Negativ årstillväxt

BNP-tillväxten var även negativ i jämförelse med fjärde kvartalet 2021. BNP minskade med 0,2 procent. Inte sedan pandemin har årstillväxten varit negativ. Under 2021 var årstillväxten mycket hög när den svenska ekonomin återhämtade nedgången från pandemin året innan. Under förra året föll årstillväxten tillbaka för att slutligen landa på minussidan när den inhemska efterfrågan mattades.

Svagt avslut på 2022

BNP-tillväxt i procent. Förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat, respektive förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år, kalenderkorregerat.

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

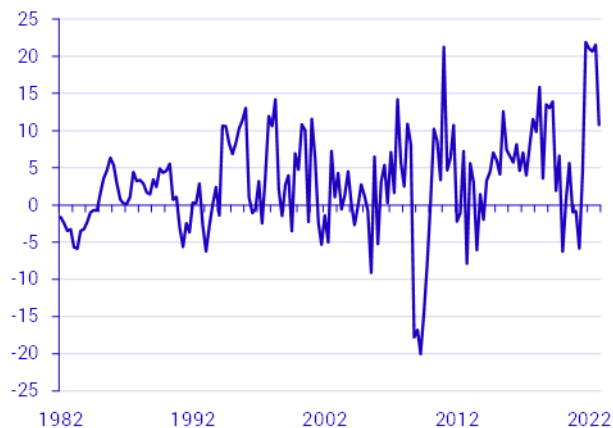
Svagare lageruppbyggnad sänkte BNP

Det som framförallt höll tillbaka utvecklingen fjärde kvartalet var lagerinvesteringarna. Ökningstakten i lageruppbyggnaden saktade in och drog ner den säsongrensade BNP-utvecklingen med 0,8 procent. Störst nedgång skedde bland näringslivets tjänsteproducenter där företagen gick från att bygga upp lagren till att avveckla sina lager. Även industrin bidrog till lageromslaget när insatsvarulagren inte ökade i samma takt som kvartalet innan.

Lagerinvesteringar utgör en liten del av BNP, men kan till följd av stora förändringar ändå ge betydande effekter på BNP-tillväxten. Tredje kvartalet hade en mycket hög lageruppbyggnad. Trots det negativa lageromslaget fjärde kvartalet var

lageruppbyggnaden, rensat för säsongeffekter, fortsatt på en relativt hög nivå.

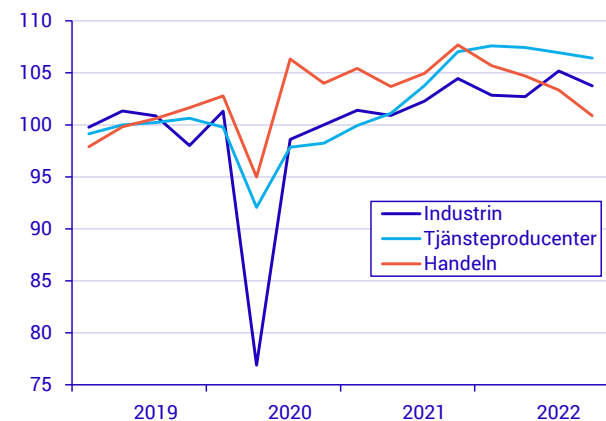
Lageruppbyggnaden fortsatt på en hög nivå fjärde kvartalet
Lagerförändring jämfört med föregående kvartal. Miljarder kronor, 2021 års priser. Säsongrensade värden

Nedgång för både industrin och tjänstebranscherna

En närmare titt på produktionssidan av ekonomin visar att produktionen minskade inom både industrin och bland tjänsteproducenterna. Även energibranscherna utvecklades svagt och sänkte BNP. Inom industrin var nedgången bred medan utvecklingen bland tjänstebranscherna var mer blandad. Störst nedgång skedde inom handeln som minskade för fjärde kvartalet i följd. Den svaga utvecklingen under 2022 innebar att handeln i slutet av året var på en lägre nivå än innan coronapandemin.

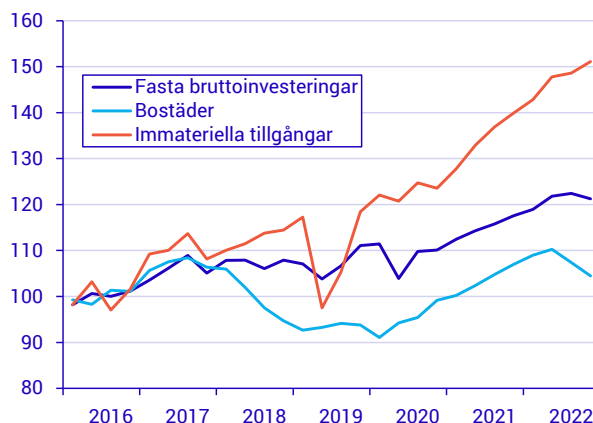
Handeln minskade varje kvartal under 2022
Index 2019=100, säsongrensade värden

Bostadsinvesteringarna faller

Även de fasta bruttoinvesteringarna bidrog negativt till BNP-utvecklingen fjärde kvartalet. De fasta bruttoinvesteringarna har haft en positiv utveckling sedan pandemin och minskningen fjärde kvartalet 2022 var den första nedgången sedan andra kvartalet 2020. Det var en bred nedgång där endast investeringarna i immateriella tillgångar höll emot. Mest föll byggnadsinvesteringarna där investeringarna i både bostäder och övriga byggnader minskade. Det var andra kvartalet i rad som bostadsinvesteringarna minskade.

Immateriella tillgångar dämpade investeringsnedgången
Index 2016=100, säsongrensade värden

En förklaring till den minskade investeringsviljan är sannolikt de stigande utlåningsräntorna som idag ligger på en klart högre nivå än för ett år sedan. Det har dämpat efterfrågan på bostäder och tryckt ner bostadspriserna. Samtidigt pressas företagen av stigande byggkostnader. För den som är intresserad av att läsa om utvecklingen på bolånemarknaden finns en fördjupning på sidan 8.

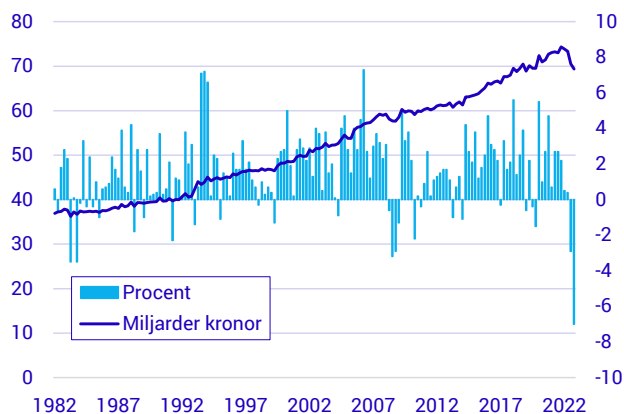
"Handeln var på en lägre nivå än innan coronapandemin"

Dämpad konsumtion under 2022

Efter en nedgång tredje kvartalet dämpades hushållskonsumtionen ytterligare i slutet av 2022. Hushållen minskade sina utgifter inom flera områden. Framförallt sparade hushållen in på konsumtionen utomlands, men även utgifterna för möbler och livsmedel fortsatte att sjunka fjärde kvartalet.

Livsmedelskonsumtionen minskade under alla fyra kvartal 2022

Livsmedelskonsumtion, volymförändring jämfört med motsvarande period föregående år, procent (höger) samt säsongrensade värden i fasta priser referensår 2021, miljarder kronor (vänster)

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Under 2022 minskade hushållens utgifter för livsmedel varje kvartal, i säsongrensade och fasta priser. Även i årstakt minskade livsmedelskonsumtionen fjärde kvartalet. Något som inte hör till vanligheterna. Nedgången var också den största som har uppmätts i nationalräkenskaperna sedan åtminstone 1980.

BNP-indikatorn vände upp i januari

Den månadsvisa BNP-indikatorn visade att den ekonomiska aktiviteten vände upp i januari. Efter en svag utveckling under de tre föregående månaderna ökade BNP med 2,0 procent jämfört med december. Bakom tillväxten låg bland annat en ökad varuexport och en uppgång i hushållskonsumtionen.

Högre aktivitet i svensk ekonomi i början av 2023

BNP-indikatorn. Index 2011=100, säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

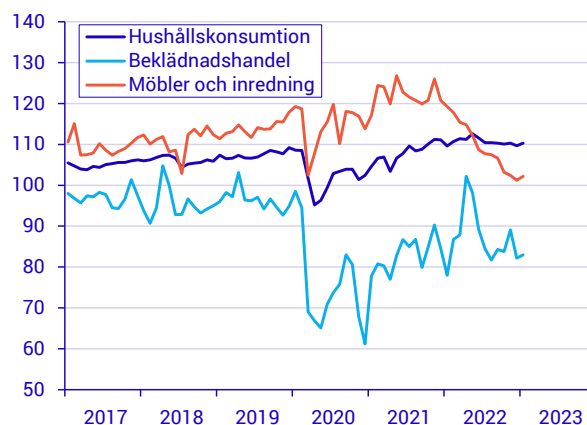
Uppgång för hushållskonsumtionen

Den månadsvisa indikatorn för hushållskonsumtionen vände alltså upp i januari efter flera månader med nedgångar.

Möbelkonsumtionen minskade under hela fjolåret men ökade något i januari. Även beklädnadshandeln visade positiva tillväxtsiffror. Handeln med kläder och skor föll kraftigt i samband med pandemin och det var först under våren i fjol som konsumtionsnivån var återhämtad. Sedan dess har den åter minskat och nivån var i januari klart lägre än innan pandemin.

Raset för möbelkonsumtionen upphörde i januari

Hushållens konsumtionsindikator. Index 2015=100, säsongrensade värden

Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

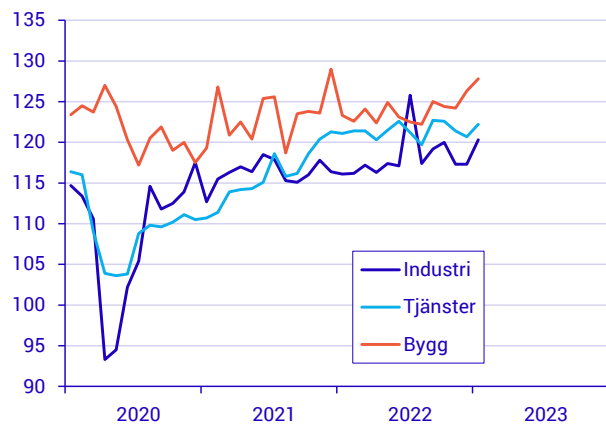
På nedåtsidan drog hushållen in på hotell- och restaurangbesöken i början av 2023. Även hushållens största konsumtionspost boendet sjönk något i januari. En förklaring kan vara det milda vädret som sannolikt minskade hushållens elkonsumention.

Ökad produktion i näringslivet

Månadsindikatorn för näringslivets produktion vände också upp i januari efter två månader i rad med nedgångar. Uppgången var bred och produktionen steg inom såväl industrin som tjänstebranscherna och byggsektorn. Både industri- och tjänsteproduktionen var dock på i stort sett samma nivåer som ett år tidigare. Byggproduktionen vände upp under hösten i fjol och trenden var fortsatt positiv i början av 2023.

Bred uppgång i näringslivets produktion i januari

Produktionsvärdeindex. 2015=100, säsongrensade värden

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Produktionen steg inom de flesta av industrins delbranscher i januari. Ett undantag var kemi- och läkemedelsindustrin som backade kraftigt. På tjänstesidan minskade produktionen inom bland annat informations- och kommunikationsbranschen medan företagstjänsterna vände upp efter två månader med nedgångar.

Svagt konjunkturläge

Även om månadsstatistiken var mestadels positiv i januari indikerar SCB:s konjunkturklocka att läget i svensk ekonomi fortfarande är förhållandevis svagt. Sju av tretton indikatorer hade en nedåtgående trend i januari. Samtidigt låg en majoritet av indikatorerna under sin långsiktiga trend. Sex av indikatorerna hade både en nedåtgående trend och låg under sin långsiktiga trend, vilket motsvarar recessionsfasen.

Den indikator som fortfarande sticker ut och drar ner konjunkturläget mest är sällanköpsvaruhandeln som ligger långt under sitt historiska genomsnitt. De senaste månaderna har även indikatorn för hushållskonsumtionen försvagats alltmer. En liten ljusglimt i det dystra läget är hushållens konfidensindikator som vänt upp något från botten och nu befinner sig i återhämtningsfasen. Denna indikator är dock fortfarande långt under sin långsiktiga trend.

Sju av tretton indikatorer hade en negativ trend i januari

Aktuell månad: Januari 2023

■ A1 – BNP-indikator månad	■ A2 – BNP kvartal
● B1 – Näringslivets produktion	● B2 – Industrins ordergång
✚ C1 – Hushållens konsumtion	✚ C2 – Detaljhandel sällanköpsvaror
● D1 – Nyregistrerade personbilar	● D2 – Nyregistrerade lastbilar
▲ E1 – Varuexport	▲ E2 – Varuimport
★ F1 – Sysselsättning	★ F2 – Arbetade timmar
◆ G1 – Näringslivets efterfrågan	◆ G2 – Hushållens konfidensindikator

Jämfört med föregående publicering så har samtliga månadsindikatorer uppdaterats vilket innebär att värden för januari 2023, och i några fall även för februari 2023, finns tillgängliga. För BNP kvartal finns värden till och med december 2022.

Konjunkturklockan

SCB:s konjunkturklocka består av 14 ekonomiska indikatorer, varav 13 uppdateras månadsvis och indikatorn för BNP uppdateras kvartalsvis.

Konjunkturläget beräknas genom att skatta den kortsiktiga trendens avvikelse från den långsiktiga trenden.

Här kan du läsa mer om [SCB:s konjunkturklocka](#)

I [visualiseringsverktyget](#) kan man följa hur de olika indikatorerna rör sig över tid. Under en konjunkturcykel rör de sig ett varv i konjunkturklockan och passerar då fyra konjunkturfaser.

Kontaktperson: Jenny Lunneborg 010-479 44 42

Fördjupning

Stigande räntor kyller av bolånemarknaden

Efter många år med låga räntor och stigande bostadspriser har det hänt mycket under det senaste året. Bolåneräntorna har vänt upp och bostadspriserna har fallit. Avmattningen på bostadsmarknaden har resulterat i en historiskt låg tillväxt för hushållens bostadslån.

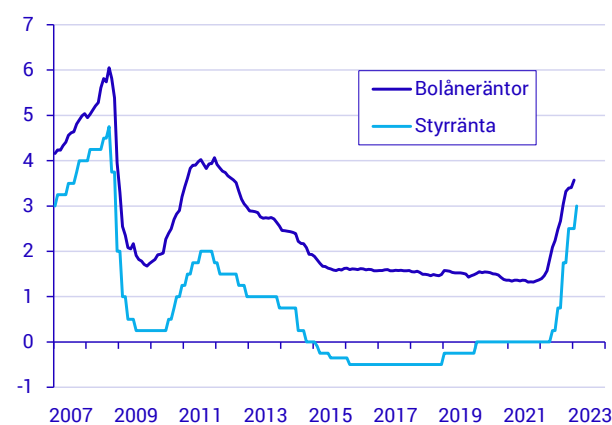
Hushållen har pressats från flera håll under det senaste året. Hög inflation och stigande räntor har urholkat hushållens köpkraft. Det har lett till en nedgång på bostadsmarknaden, med färre affärer och sjunkande bostadspriser. Tillväxten av hushållens bolån är den lägsta som uppmätts i denna statistik, som finns tillgänglig från 2006.

Räntorna på uppgång

Precis som de flesta andra centralbanker i världen har den svenska Riksbanken stramat åt penningpolitiken det senaste året för att få ner inflationen. Från maj 2022 till februari 2023 har styrräntan höjts med 3 procentenheter, från 0,0 till 3,0 procent. Det har även inneburit att bankerna och bolåneinstituten höjt hushållens bolåneräntor betydligt.

Bolåneräntorna stiger kraftigt

Genomsnittlig bolåneränta på nya avtal samt Riksbankens styrränta, procent

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB) och Riksbanken

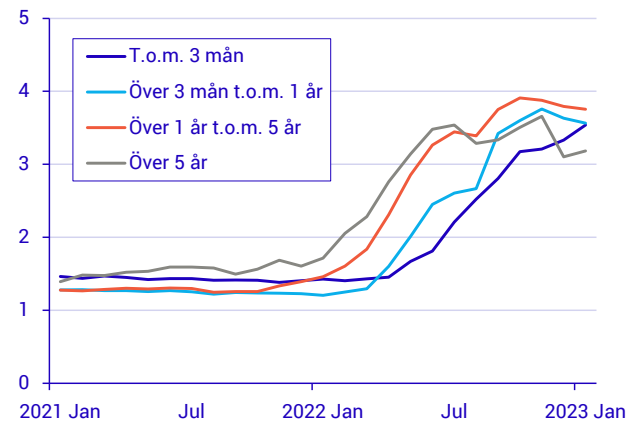
Den genomsnittliga bolåneräntan på nya avtal låg i januari 2022 på 1,40 procent. I januari 2023 hade den stigit till 3,56 procent. Uppgången har skett för både korta och långa räntor. Räntorna på bundna lån höjdes dock något tidigare än lån med rörlig ränta. Med rörlig ränta menas lån bundna till och med tre månader. Bolåneräntorna med längre bindningstider påverkas mer av hur de långa marknadsräntorna på räntebärande värdepapper rör sig medan de korta bolåneräntorna påverkas mer av Riksbankens räntebeslut. I januari 2023 hade de rörliga räntorna i stort sett kommit i kapp de bundna.

3,56 %

Genomsnittlig bolåneränta i januari 2023

Räntorna på bundna lån höjdes först

Genomsnittlig bolåneränta på nya avtal för olika räntebindingstider, procent

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

Även om räntehöjningarna ännu inte påverkat alla hushåll med bundna räntor visar räkneexemplet nedan att räntehöjningarna får en betydande effekt på hushållsbudgeten.

Räkneexempel

Bostadslån på 3 miljoner kronor

Januari 2022

Ränta: 1,40 procent

Räntekostnad: 42 000 kronor/år (3 500 kronor/månad) innan ränteavdrag

Januari 2023

Ränta: 3,56 procent

Räntekostnad: 106 800 kronor/år (8 900 kronor/månad) innan ränteavdrag

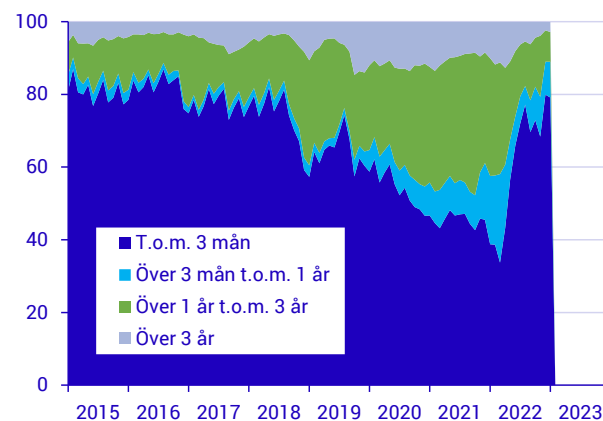
Andelen som väljer rörlig ränta ökar

Historiskt sett har det oftast varit vanligast för hushåll att välja rörlig ränta på bolånen. Från slutet av 2016 till våren 2022 steg dock andelen som valde att binda räntan. Många bolånetagare passade på att binda räntorna då de långa räntorna var fortsatt låga. Framförallt var det bindningstider på över ett år till och med tre år som valdes.

Det skedde en tydlig växling förra våren i takt med att räntorna började stiga. Andelen som valde rörlig ränta ökade markant. I mars 2022 tecknades 34 procent av de nytagna bolånebeloppen med rörlig ränta. I januari 2023 var andelen 79 procent.

Andelen som valde bunden ränta var som högst i mars 2022

Andel i procent av nya bolåneavtal med olika räntebindingstider

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

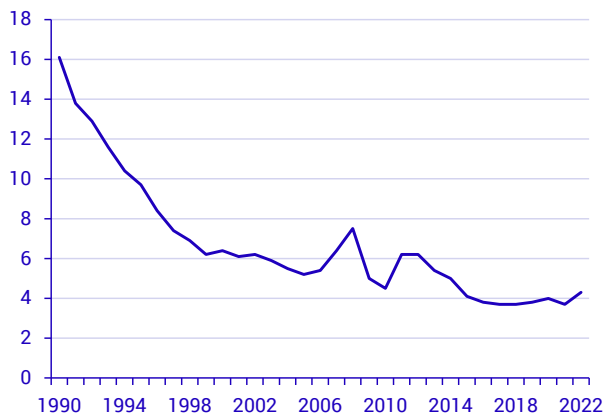
Sedan början av 2021 har andelen av hela bolånestocken med bunden ränta varit högre än andelen med rörlig. Trots att andelen som valt rörlig ränta ökat rejält det senaste året är det fortfarande en något större del av bolånestocken som består av lån med bunden ränta än med rörlig ränta. Detta innebär att räntehöjningarna inte får omedelbar effekt på hushållens plånböcker.

"Andelen som valde rörlig ränta ökade markant förra våren"

Räntekvoten steg något 2022

En historisk tillbakablick visar att hushållen lägger en betydligt mindre del av hushållsbudgeten på räntebetalningar nu än vad man gjorde för drygt 30 år sedan. I början av 1990-talet var ränteläget betydligt högre än idag och då låg räntekvoten, hushållens ränteutgifter som andel av disponibel inkomst, på en helt annan nivå. Detta trots att hushållens lånestock då var betydligt lägre än idag.

Räntekvoten steg 2022 efter att ha varit låg och stabil i många år
Hushållens ränteutgifter (brutto) i procent av disponibel inkomst (netto), årsdata

Källa: Nationalräkenskaper (SCB)

År 1990 var räntekvoten drygt 16 procent men har därefter sjunkit successivt med undantag för några enskilda år. Under perioden 2015–2021 har räntekvoten legat relativt stabilt på 3,7–4,1 procent. Men på grund av de ökade ränteutgifterna under främst tredje och fjärde kvartalet 2022 steg räntekvoten till 4,3 procent år 2022, den högsta kvoten sedan 2014.

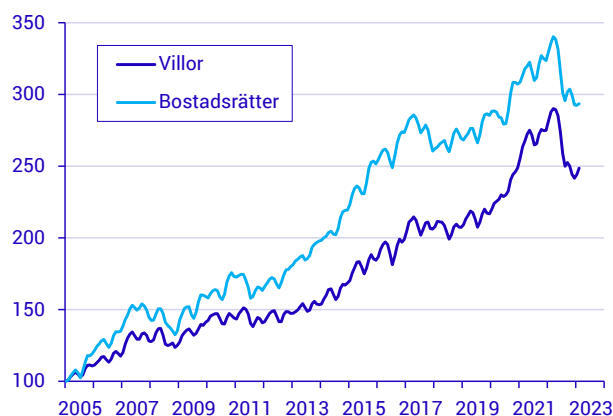
"Högsta räntekvoten sedan 2014"

Något man bör tänka på är att räntekvoten inte visar vad den genomsnittliga räntekostnaden för bolånetagarna är. Den visar hushållens totala ränteutgifter i förhållande till de totala inkomsterna. Alla svenskar har inte bolån eller andra lån. Skulle vi istället kika på endast hushåll med bolån skulle deras räntekvot vara högre än diagrammet visar.

Prisfall på bostäder

Bostadsmarknaden gick på högvarv under pandemin då hushållen främst efterfrågade större bostäder. Priserna steg kraftigt, allra mest på villor. Uppgången höll i sig till mars i fjol då stigande inflation tillsammans med räntehöjningar försvagade hushållens ekonomi. Bostadspriserna föll ganska snabbt och det osäkra läget medförde även att omsättningen på marknaden sjönk. Det gjordes färre bostadsaffärer och affärerna tog längre tid än tidigare att slutföra.

Bostadspriserna föll kraftigt från toppen i mars 2022
Priser på villor och bostadsrätter. Index januari 2005=100

Källa: Svensk mäklarstatistik

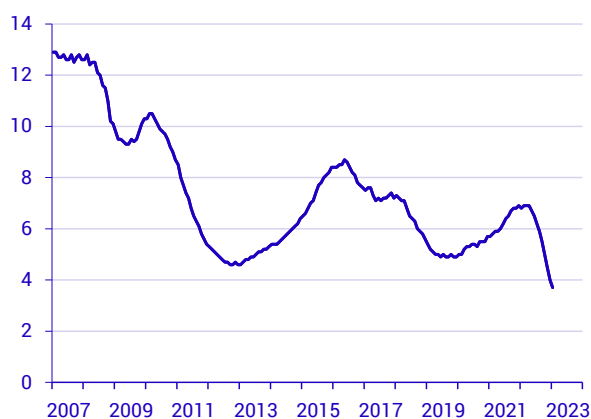
Priserna har stabiliserat sig något, och till och med stigit svagt, i början av 2023. Men jämfört med toppnoteringarna är det fortfarande en betydande nedgång. På riksnivå har priserna på både villor och bostadsrätter fallit med 14 procent mellan mars 2022 och februari 2023 enligt Svensk mäklarstatistik.

Historiskt låg tillväxttakt för bolån

Prisnedgången och den minskade omsättningen på bostadsmarknaden tillsammans med svagare ekonomi för hushållen har haft en dämpande effekt på utlåningen. Det innebar att färre tog nya bolån och att de behövde låna mindre än när marknaden stod på topp. I januari 2023 var den årliga tillväxttakten på bostadslån 3,7 procent. Det är den lägsta ökningstakten som uppmätts i denna statistik, som sträcker sig tillbaka till 2006.

Bostadslånen växer svagt

Årlig tillväxttakt i procent för bostadslån

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

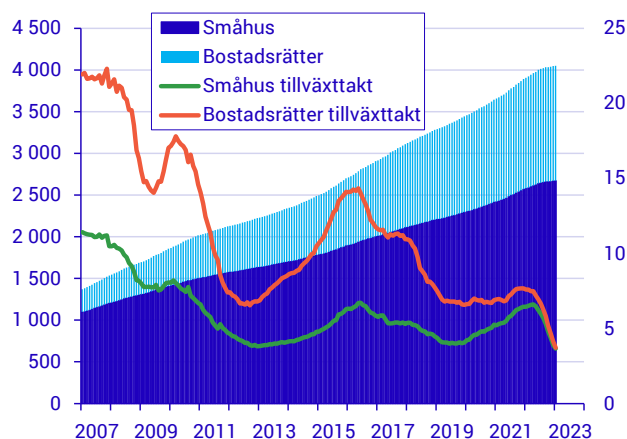
3,7 %

Årlig tillväxttakt på bostadslån i januari 2023

Tillväxttakten har minskat tydligt på både utlåning med småhus som säkerhet som på lån med bostadsrätter som säkerhet. Normalt sett har tillväxttakten på bostadslån för köp av bostadsrätt legat betydligt högre än tillväxttakten för småhuslån. I januari 2023 var dock tillväxttakten densamma, vilket var första gången någonsin som detta hänt.

Samma tillväxttakt på lån till småhus som på lån till bostadsrätter

Lån till småhus respektive bostadsrätt. Utestående stockar i miljarder kronor (vänster), årlig tillväxttakt i procent (höger)

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

Det finns flera orsaker till att tillväxten på lån till bostadsrätter legat högre än lån till småhus. Även om ungefär dubbelt så många hushåll i Sverige bor i småhus som i bostadsrätt så är det fler affärer på bostadsrättsmarknaden.

En anledning till att omsättningen på bostadsrättsmarknaden är högre än på småhusmarknaden är att man i genomsnitt bor betydligt längre tid i villor och radhus än i bostadsrätter. Dessutom tillkommer det fler nya objekt på bostadsrättsmarknaden, dels genom att

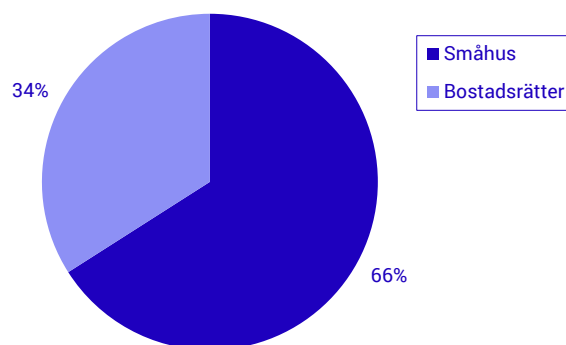
det byggs fler bostadsrätter än småhus och att hyresrätter ombildas. Ombildningar var särskilt vanligt till och med 2010, därefter har antalet ombildningar varit betydligt färre.

Som tidigare diagram visade har priserna procentuellt ökat mer på bostadsrätter än på småhus under de senaste 18 åren. En bidragande faktor till det är att det genomsnittliga priset på bostadsrätter är lägre. Under pandemin ökade dock priserna på småhus generellt snabbare då det var hög efterfrågan på villor och radhus. Då ökade även tillväxttakten mer på utlåningen till småhus.

Utvecklingen av bolånestocken under de senaste 20 åren visar dock tydligt att lån med bostadsrätter som säkerhet vuxit snabbare än lån med småhus som säkerhet. I januari 2003 utgjorde lån till bostadsrätter 15 procent av bolånestocken. 20 år senare var andelen 34 procent.

Småhusägarna har två tredjedelar av bolånen

Bostadslån med småhus respektive bostadsrätt som säkerhet, andel i procent, januari 2023

Källa: Finansmarknadsstatistik (SCB)

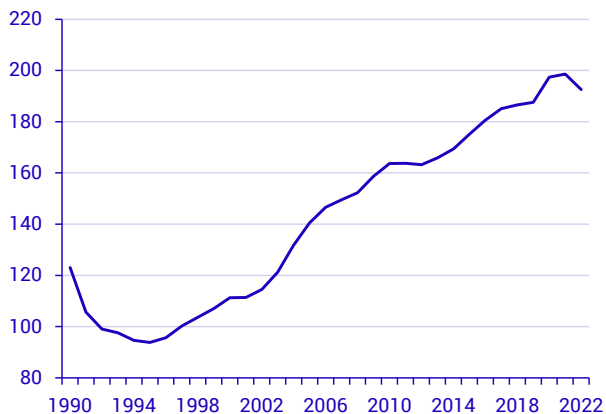
Skuldkvoten sjönk 2022

De svenska hushållens skuldsättning har ökat kraftigt under de senaste decennierna. I mitten av 1990-talet var skuldkvoten, hushållens låneskulder som andel av disponibel årsinkomst, under 100 procent. Därefter har skulderna ökat klart snabbare än inkomsterna. År 2021 var skuldkvoten nästan 200 procent. Det var främst ökningen av bostadslånen som låg bakom denna uppgång även om andra lån som konsumtionslån och CSN-lån också ingår i skulden när skuldkvoten beräknas. År 2022 sjönk skuldkvoten för första gången sedan 2012, vilket

indikerar att skulderna ökade långsammare än inkomsterna under fjolåret. Nivån är dock fortsatt hög, med en skuldkvot på 193 procent.

Skuldkvoten vände ner 2022

Hushållens låneskulder i procent av disponibel årsinkomst (netto), årsdata

Källa: Nationalräkenskaper (SCB)

Fortsatt hög inflation och stigande räntor riskerar att slå mot hushållskonsumtionen

2022 var alltså ett år med stor dramatik på bostadsmarknaden. Bolåneräntorna höjdes på bred front för första gången på flera år och bostadspriserna sjönk samtidigt som utlåningen dämpades betydligt. Hushållens konsumtion har mattats av, särskilt har inköpen av sällanköpsvaror minskat. För många hushåll väntar ett kärt 2023 där Riksbankens prognoser pekar mot ännu högre räntor. Detta riskerar att dämpa hushållens konsumtion ytterligare och fördjupa lågkonjunkturen om inte den underliggande inflationen sjunker betydligt.

"Skulderna ökade långsammare än inkomsterna under fjolåret"

Fakta om statistiken

Med bostadslån avses lån från monetära finansinstitut till hushåll med småhus, ägarlägenheter eller bostadsrätter som säkerhet. Kategorin ägarlägenheter är helt försumbar i sammanhanget då det endast utgör 0,04 procent av bolånestocken (januari 2023).

Monetära finansinstitut (MFI) består av banker, bostadsinstitut, finansbolag, kommun- och företagsfinansierande institut, monetära värdepappersbolag och monetära investeringsfonder (penningmarknadsfonder).

Bostadslån ges i praktiken endast ut av banker och bostadsinstitut.

Till hushåll räknas även företagarkashåll (egenföretagare). Hushållens icke-vinstdrivande organisationer räknas inte in.

Med nya avtal menas avtal som ingåtts mellan instituten och kunden under den aktuella månaden. Dessa innefattar alla finansiella avtal där villkor och förutsättningar som påverkar räntan för första gången bestäms och andra avtal där omförhandlingar av villkor och förutsättningar eller direkta förhandlingar rörande existerande in- och utlåning resulterar i nya avtal. Förändringar i rörlig ränta (automatiska justeringar) från instituten betraktas ej som nya avtal.

Med räntekvot avses hushållens ränteutgifter (brutto) i procent av disponibel inkomst (netto).

Med skuldkvot avses hushållens låneskulder i procent av disponibel årsinkomst (netto).

Kontaktperson: Johannes Holmberg 010-479 45 11

Internationell utblick

Tufft för detaljhandeln

Omsättningen i dagligvaruhandeln ökade kraftigt i EU:s medlemsländer under 2022 till följd av prisökningar. I volym minskade däremot handeln. För sällanköpshandeln ses inte samma tydliga nedgång som i dagligvaruhandeln.

Detaljhandeln har haft ett par tuffa år. Först med pandemin och efterföljande nedstängningar och nu med hushållens minskade konsumtionsutrymme till följd av kraftiga prisökningar på bland annat energi och mat.

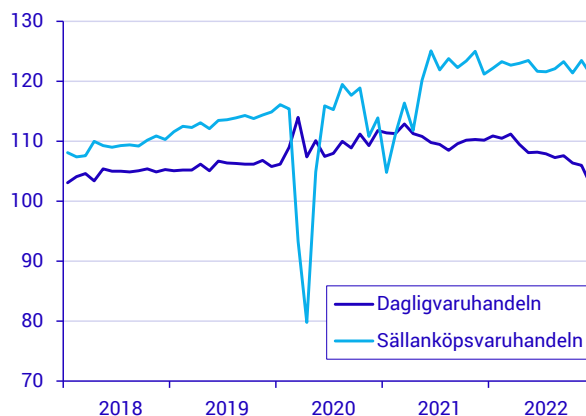
Dagligvaruhandeln sjunker

Inflationen enligt HIKP är fortfarande mycket hög men har sjunkit något sedan toppnoteringen i oktober i fjol. I januari 2023 låg inflationstakten på 10 procent för EU27. Matpriserna fortsätter uppåt medan ökningen av drivmedelspriserna har saktat av betydligt. Samtidigt som hushållen känner av de ökade kostnaderna till följd av prisökningarna har konsumtionsutrymmet krympt och försäljningen inom detaljhandeln mattats av.

Främst är det dagligvaruhandeln med mat, alkohol och tobak som tappar i försäljning. Sällanköpsvaruhandeln har efter en stark återhämtningsfas efter pandemin stannat av. Försäljningen har legat på i stort sett samma nivå sedan mitten av 2021.

Dagligvaruhandeln minskar i EU-länderna

Detaljhandeln inom EU27, säsongrensad och kalenderkorrigerat. I fasta priser. Index 2015=100

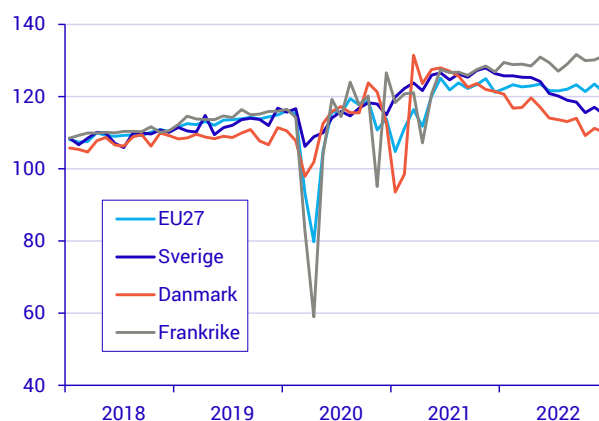
Källa: Eurostat

Sällanköpsvaruhandelns utveckling spretar

Under pandemin drabbades sällanköpsvaruhandeln kraftigt av nedstängningarna. Olika länder drabbades vid olika tidpunkter och i olika omfattning. Från och med halvårsskiftet 2021 är utvecklingen inom detaljhandeln inte lika volatil som under pandemins nedstängningar.

Sällanköpsvaruhandeln i Frankrike tuffar på uppåt

Sällanköpsvaruhandeln, säsongrensad och kalenderkorrigerat. I fasta priser. Index 2015=100

Källa: Eurostat

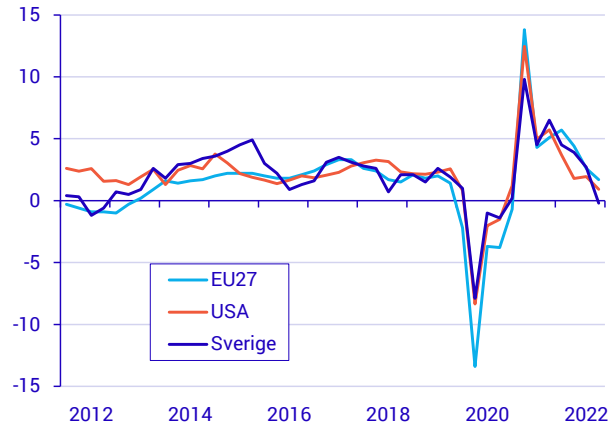
Det som istället visar sig är att trenden för sällanköpsvaruhandeln går åt olika håll i olika länder. I Danmark och Sverige faller försäljningen i fasta priser. EU-genomsnittet visar på en svag nedgång. I Frankrike, där nedstängningarna var mer påtagliga än i Norden, fortsätter sällanköpshandeln att öka i volym.

Kontaktperson: Caroline Ahlstrand 010-479 43 33

Indikatorer för Sverige, EU och USA

Negativ BNP-tillväxt i Sverige fjärde kvartalet 2022

BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

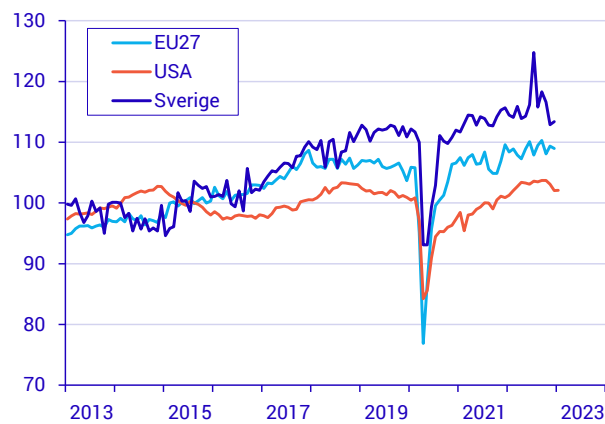

Källa: Eurostat och OECD

- Enligt de ordinarie BNP-beräkningarna krympte Sveriges BNP med 0,2 procent fjärde kvartalet 2022 jämfört med motsvarande kvartal året innan.
- I både USA och EU var det fortsatt positiv BNP-tillväxt i årstakt fjärde kvartalet.

Industriproduktionen oförändrad i december

Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

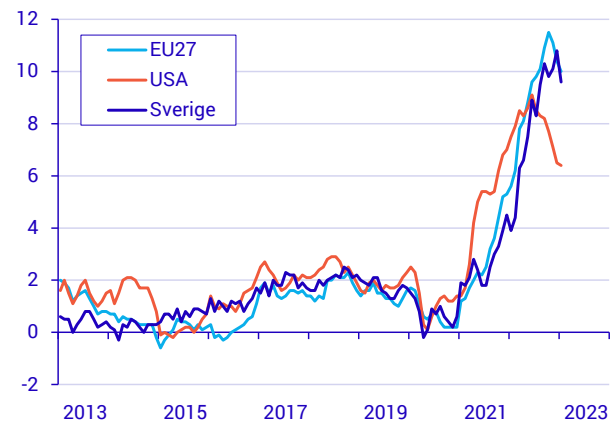

Källa: OECD

- Den svenska industriproduktionen har haft en negativ trend sedan den kraftiga uppgången under juli.
- Den amerikanska industriproduktionen avslutade 2022 något svagare och januari fortsatte sidledes.
- Industriproduktionen i EU har haft en svag tillväxt efter pandemin och låg oförändrad de tre sista månaderna 2022.

Inflationen fortsätter ner

HIKP för Sverige och EU27, KPI för USA, årsförändring i procent

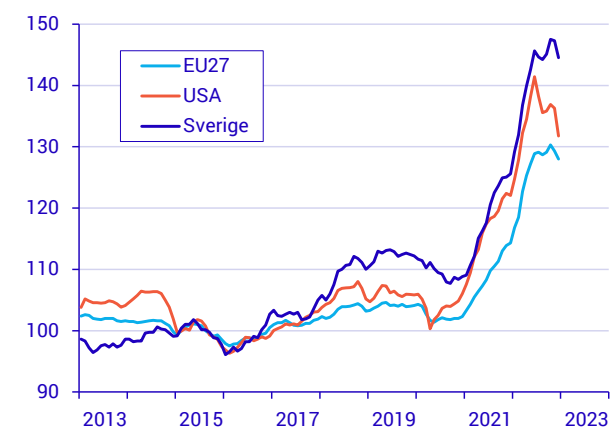

Källa: Eurostat och U.S. Bureau of Labour Statistics

- Den svenska inflationen vände ner i januari 2023.
- Från toppnoteringen på 10,8 procent, enligt HIKP, i december sjönk inflationstakten till 9,6 procent i januari.
- I EU kom vändningen i november.
- Den amerikanska inflationen har fallit från juni 2022 men nedgången stannade av i januari.

Producentpriserna sjönk

Producentprisindex för industrin 2015=100, säsongrensat

Källa: OECD

- I Sverige och EU är producentpriserna fortsatt höga efter den kraftiga prisuppgången under 2021 och 2022. Båda visade på en liten nedgång i december.
- Procentpriserna fortsätter ner i USA efter toppen i juni.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Omslag - Anders Jildén, Unsplash

Sidan 4 - Dilok Klaisataporn, iStock

Sidan 8 - alexsl, iStock

Sidan 13 - Comfreak, Pixabay

ISSN: 1653-3828 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2023-A28TI2303_pdf

Ansvarig utgivare: Petra Nilsson

Redaktion: Johannes Holmberg (redaktör)

Caroline Ahlstrand

Monica Andersson

Jenny Lunneborg

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se

Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se